

Галустян Р.О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Гендерно-орієнтоване бюджетування (ГОБ) – це інструмент, спрямований на інтеграцію гендерної складової у бюджетний процес; це аналіз програм, що фінансуються з бюджету, та оцінка того, наскільки їхні заходи задовольняють потреби різних груп жінок та чоловіків. ГОБ слід розглядати як впливовий елемент управлінської діяльності, пов'язаний із розробкою бюджетів різних рівнів, що надає важливу інформацію фахівцям, які приймають рішення щодо розподілу бюджетних коштів. Цей метод був розроблений у 1980-ті роки. Сьогодні впровадження тих чи інших форм гендерно-орієнтованого бюджетування практикується у багатьох країнах усіх континентів. У Європі ГОБ впроваджено у державах ЄС та інших країнах, зокрема у країнах із перехідною економікою [1]. Досвід багатьох країн свідчить, що ГОБ сприяє підвищенню ефективності державних витрат, якості програм та послуг для населення, залучення громадськості до участі в бюджетному процесі, темпів економічного розвитку територій.

Гендерно-орієнтоване бюджетування потрібне для того, щоб кожна людина отримала саме ту послугу, яка їй потрібна. Характерною ознакою ГОБ є те, що у фокусі знаходяться конкретні люди – жінки та чоловіки з різних соціальних та демографічних груп. Основними складниками процесу гендерно-орієнтованого бюджетування є: 1) гендерний бюджетний аналіз; 2) зміни в програмах та бюджетах; 3) системна інтеграція ГОБ у бюджетний процес. Ключовим компонентом у процесі впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування є гендерний бюджетний аналіз. Результатом гендерного бюджетного аналізу є рекомендації щодо вдосконалення програм (заходів), які фінансуються з бюджету, бюджетної та галузевих політик крізь призму гендерного підходу (впливу на різні групи жінок і чоловіків). Основні кроки проведення гендерного бюджетного аналізу включають такі складові як: 1) визначення гендерних проблем у галузі (аналіз ситуації); 2) збір інформації (вихідних даних про програми, що аналізуються); 3) проведення гендерного аналізу діяльності (заходів, послуг); 4) проведення гендерного аналізу видатків бюджету та 5) формування цілей та рекомендацій з посилення гендерної рівності.

Гендерний бюджетний аналіз дозволяє відповісти на два головні питання: «Який вплив галузева та (або) бюджетна політики здійснюють на гендерну рівність?» та «Заходи програм та видатки бюджету, спрямовані на їх здійснення, посилюють чи послаблюють гендерну рівність?». Розробка гендерно-орієнтованого бюджету дозволяє побачити, як доходи та видатки бюджету впливають на соціально-економічне становище й можливості жінок та чоловіків, а також на аспекти рівності між жінками й чоловіками у країні. Як інструмент управлінської технології ГОБ дозволяє оцінити, як і якою мірою державна політика у сфері розподілу видатків бюджету впливає на чоловіків і жінок як споживачів послуг, користувачів інфраструктури та платників податків. Саме гендерний аналіз в його основі створює основу для впровадження принципу рівних можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах та забезпечує сталий розвиток суспільства.

До технології ГОБ часто звертаються у період реформ у сферах державного управління. Завдяки тим інструментам, які пропонує гендерне бюджетування, існує можливість вирішувати декілька завдань: покращувати якість послуг для населення за допомогою спрямування бюджетних витрат на конкретного споживача, підвищувати

ефективність реалізації політик і забезпечувати більшу підзвітність урядових органів, удосконалювати закони і політики з метою подолання наявних гендерних проблем, підвищувати темпи економічного розвитку територій з урахуванням більш ефективного використання наявних ресурсів. Завдяки своїй зорієнтованості на бюджет, стратегія ГОБ здатна об'єднати процес розробки політики з процесом формування бюджету [2].

В Україні, починаючи з 2014 року, працює проект «Гендерне бюджетування в Україні», який здійснюється за фінансової підтримки Уряду Швеції з метою підтримки Міністерства фінансів України в процесі впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні. *Проект «Гендерне бюджетування в Україні» допомагає Міністерству фінансів України здійснювати реформи задля впровадження справедливого об'єктивного бюджетування, орієнтованого на реальні потреби громадян та громадянок України. Слід відмітити, що вперше за історію бюджетування в незалежній Україні Кабінет міністрів України затвердив середньострокову бюджетну резолюцію на три роки (2018-2020 рр.).* Було змінено основний підхід до бюджетування. Держбюджет на 2018 рік було розроблено саме на основі середньострокової бюджетної резолюції, запровадивши таким чином нову модель бюджетної політики - середньострокове бюджетне планування. Це означає, що в Україні буде передбачувана бюджетна політика, безперервність і наступність бюджетного процесу та ефективний розподіл державних ресурсів. Так, при розробці бюджету 2018 року. Міністерство фінансів України змінило фокус бюджетного планування - від утримання бюджетних установ та пустих приміщень - до фінансування послуг. Таким чином вже фінансуються деякі послуги в системі охорони здоров'я та освіти [3]. Саме у такому підході - в урахуванні потреб конкретної людини, й корениться гендерно-орієнтоване бюджетування.

Отже, застосування гендерно-орієнтованого бюджетування привертає увагу до проблем гендерної політики, а гендерний аналіз дозволяє отримати детальнішу інформацію про розподіл ресурсів між чоловіками та жінками та про вплив на них державної політики й державних видатків. Це забезпечує створення потужнішої доказової бази для прийняття рішень та сприяє ефективнішому використанню державних коштів.

Література:

1. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності//Посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування : - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <http://grbproject.org>.
2. Гендерно-орієнтоване бюджетування: - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <http://krona.org.ua>.
3. Уряд схвалив проект держбюджету на 2018 рік та направив до Парламенту: - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <https://www.minfin.gov.ua>.

Гиренко Х.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Буряченко А.Є.*

ГЕНДЕРНИЙ МЕЙНСТРИМ ПРИ ФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В умовах процесу децентралізації та реорганізації системи державних фінансів пов'язана з розвитком суспільства, що базуються на принципах сталого соціально-економічного розвитку актуальність раціонального використання коштів на місцевому рівні зростає. Розвинуті демократичні держави велику увагу приділяють розвитку місцевих бюджетів. Така ситуація є звичайним явищем для більшості європейських країн, в яких на місцеві органи покладається основна відповідальність за послуги